

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 3 юли 2024 г.
(OR. en)

11929/24

Междуетноститутуционално досие:
2024/0146(NLE)

POLCOM 218
FDI 59
ENER 366
ATO 51

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	2 юли 2024 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2024) 256 final
Относно:	Предложение за РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА относно приемането от Европейската общност за атомна енергия на Споразумението относно тълкуването и прилагането на Договора за Енергийната харта между Европейския съюз, Европейската общност за атомна енергия и техните държави членки

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2024) 256 final.

Приложение: COM(2024) 256 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.7.2024 г.
COM(2024) 256 final

2024/0146 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

**относно приемането от Европейската общност за атомна енергия на
Споразумението относно тълкуването и прилагането на Договора за Енергийната
харта между Европейския съюз, Европейската общност за атомна енергия и
техните държави членки**

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

Договорът за Енергийната харта (ДЕХ) е многостранно споразумение за търговия и инвестиции, приложимо за енергийния сектор, което беше подписано през 1994 г. и влезе в сила през 1998 г. ЕС е договаряща се страна по ДЕХ¹, заедно с Евратом, 22 държави — членки на ЕС (от 19 юни 2024 г.)², както и Япония, Швейцария, Турция и повечето държави от Западните Балкани и бившия СССР, с изключение на Русия³ и Беларус⁴.

В решението си по дело *Komstroy*⁵ Съдът на ЕС постанови, че член 26, параграф 2, буква в) от ДЕХ трябва да се тълкува в смисъл, че не е приложим към споровете между държава членка и инвеститор от друга държава членка във връзка с инвестиция, направена от последния в първата държава членка. Въпреки това арбитражните съдилища продължават да приемат, че са компетентни, и да постановяват решения по производства в рамките на ЕС. На 5 октомври 2022 г. Комисията изпрати съобщение до Съвета, Европейския парламент и държавите членки, в което изложи намерението си да започне преговори по споразумение между Съюза, Евратом и държавите членки във връзка с тълкуването на Договора за Енергийната харта, което да включва по-специално потвърждение, че ДЕХ никога не се е прилагал, не се прилага и няма да се прилага в рамките на ЕС, че ДЕХ не може да служи като основание за арбитражни производства и че клаузата за изтичане на срока на действие не се прилага. Преговорите бяха проведени. Текстът на споразумението между страните се счита за стабилен. Парафирането на текста, с което се даде знак, че преговорите са приключени, се състоя на 26 юни 2024 г.

• Предвиденото споразумение

В споразумението не се съдържа нищо ново. То е отражение на практиката на Съда на ЕС и е в пълно съответствие с установената позиция на Съюза, изразявана многократно, включително в рамките на открити съдебни заседания в юрисдикции на трети държави. В съображенията към споразумението се припомнят историята и контекстът на споразумението, включително по-специално тълкуването на правото на Съюза, дадено от Съда на ЕС, и се признава фактът, че ефективното прилагане на правото на Съюза е подкопано от постановяването на решения по арбитражни производства в рамките на ЕС. В единствената разпоредба по същество (член 2) се излага общото разбиране на страните по споразумението относно неприложимостта на член 26, параграф 2, буква в) от ДЕХ в рамките на ЕС и произтичащата от това липса на

¹ Решение 98/181/ЕО, ЕОВС, Евратом на Съвета и на Комисията от 23 септември 1997 г. за сключването от Европейските общности на Договора за Енергийната харта и на Протокола за Енергийната харта относно енергийната ефективност и свързаните екологични аспекти (ОВ L 69, 9.3.1998 г., стр. 1—116).

² Италия се оттегли едностранно през 2015 г. Франция, Германия, Полша и Люксембург също започнаха процедури за оттегляне между декември 2022 г. и юни 2023 г., което доведе до ефективното оттегляне от Договора за Енергийната харта на Франция, Германия и Полша през декември 2023 г., а на Люксембург — считано от 17 юни 2024 г.

³ На извънредната Конференция за Енергийната харта на 24 юни 2022 г. беше отнет статутът на наблюдател на Руската федерация.

⁴ На извънредната Конференция за Енергийната харта на 24 юни 2022 г. беше отнет статутът на наблюдател на Беларус и бе преустановено временното прилагане на ДЕХ от страна на Беларус.

⁵ Решение по дело *Република Молдова*, C-741/19, EU:C:2021:655.

правно основание за арбитражни производства в рамките на ЕС, както е посочено в споразумението между страните.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Решението по дело *Komstroy* не се спазва от арбитражните съдилища, които системно не се обявяват за некомпетентни поради липса на валидно арбитражно споразумение, и в резултат на това арбитражни решения са били и продължават да бъдат постановявани в противоречие с правилата на Европейския съюз и Евратом. Тези решения често са предмет на производства по принудително изпълнение, включително в трети държави. Следователно съществува риск от стълкновение между Договорите и ДЕХ, както е тълкуван от някои арбитражни съдилища, и ако това тълкуване бъде потвърдено от съдилищата на трета държава, то *de facto* би довело до стълкновение на закони, тъй като в правния ред на трети държави биха съществували арбитражни решения, нарушаващи правото на ЕС.

Съгласно практиката на Съда рискът от стълкновение на закони може да доведе до несъвместимост на международно споразумение с правото на Съюза. Комисията счита, че за да бъде ДЕХ съвместим с Договорите, е необходимо да се избегне всякакъв риск от възникване на подобно стълкновение. Енергийната политика на Съюза трябва да включва постигане на съответствие със съдебната практика на Съда на ЕС и избягване на стълкновение между ДЕХ, правен акт на Съюза и ДФЕС и ДЕС. Предвид поведението на арбитражните съдилища ще бъде важно рискът да бъде отстранен от гледна точка на международното право. За тази цел Комисията договори споразумение относно тълкуването и прилагането на Договора за Енергийната харта между Европейския съюз, Европейската общност за атомна енергия и техните държави членки.

Споразумението е необходима мярка за постигане на целите на енергийната политика на Съюза, както е описано подробно по-горе. В Договора за Евратом не са предвидени необходимите правомощия. Поради това решението за разрешаване на подписването на споразумението от името на Европейската общност за атомна енергия следва да бъде прието въз основа на член 203 от Договора за Евратом.

• Пропорционалност

Европейската общност за атомна енергия също е договаряща се страна по ДЕХ и поради това Съветът трябва да реши дали Евратом следва да стане страна по споразумението относно тълкуването на този договор. Съществуващата съдебна практика на Съда на ЕС и многобройните встъпвания на Комисията в производства пред арбитражни съдилища и съдилища на трети държави не бяха достатъчни, за да се осигури ефективното прилагане на правото на Съюза и премахването на риска от стълкновение между ДЕХ и ДФЕС и ДЕС. За да се постигне желаното въздействие върху практиката за вземане на решения на арбитражните съдилища, актът, който трябва да бъде приет, трябва да бъде акт на международното право. Поради това Комисията счита, че подходящият отговор е приемането на инструмент под формата на споразумение между страните относно тълкуването на договора.

3. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Няма

4. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

В заключителните етапи на преговорите по споразумението възможността за изготвяне на декларация относно правните последици на решението по дело *Komstroy* беше изтъкната като начин за официализиране още в този момент на общото разбиране, отразено в споразумението. Комисията подписа тази декларация от името на Съюза.

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

**относно приемането от Европейската общност за атомна енергия на
Споразумението относно тълкуването и прилагането на Договора за Енергийната
харта между Европейския съюз, Европейската общност за атомна енергия и
техните държави членки**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за Европейската общност за атомна енергия, и по-специално член 203 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като взе предвид становището на Европейския парламент⁶,

като има предвид, че:

- (1) В решението си по дело *Република Молдова/Комстрой*, C-741/19, Съдът на ЕС постанови, че член 26, параграф 2, буква в) от ДЕХ трябва да се тълкува в смисъл, че не е приложим към споровете между държава членка и инвеститор от друга държава членка във връзка с инвестиция, направена от последния в първата държава членка.
- (2) Въпреки това арбитражните съдилища продължават да приемат, че са компетентни, и да постановяват решения по производства в рамките на ЕС, за които като правно основание е посочен член 26, параграф 2, буква в) от ДЕХ. Според Съда на ЕС всяко такова арбитражно решение трябва да се счита за несъвместимо с правото на ЕС, и по-специално с членове 267 и 344 ДФЕС. Следователно такова решение не може да породи последици и съответно не може да бъде приведено в изпълнение, за да се изплати присъденото с него обезщетение.
- (3) Ефективното прилагане на правото на Съюза се подкопава от постановяването на такива решения по арбитражни производства в рамките на ЕС. Следователно съществува риск от стълкновение между Договорите и Договора за Енергийната харта, както е тълкуван от някои арбитражни съдилища, и ако това тълкуване бъде потвърдено от съдилищата на трета държава, то *de facto* би довело до стълкновение на закони, тъй като в правния ред на трети държави биха съществували арбитражни решения, нарушаващи правото на ЕС.
- (4) Съгласно практиката на Съда рискът от стълкновение на закони може да доведе до несъвместимост на международно споразумение с правото на Съюза. Рискът от стълкновение на закони следва да бъде премахнат. Приемането на инструмент на международното право, в който се излага общото разбиране на подписалите го страни относно неприменимостта на член 26 от Договора за Енергийната

⁶ ОВ С , , стр. .

харта като основа за арбитражни производства в рамките на ЕС, следва да спомогне за постигането на тази цел.

- (5) Комисията, от името на Европейския съюз и Евратом, и държавите членки приключиха успешно преговорите по съдържанието на това споразумение. Общото разбиране, съдържащо се в това споразумение, беше потвърдено и в Декларация относно правните последици от решението на Съда по дело *Komstroy* и общото разбиране относно неприложимостта на член 26 от Договора за Енергийната харта като основание за арбитражни производства в рамките на ЕС от 26 юни 2024 г.
- (6) Споразумението следва да бъде прието, при условие че бъде подписано на по-късна дата,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Споразумението, поместено в приложението, се приема, при условие че то бъде подписано от името на Европейската общност за атомна енергия.

Председателят на Комисията е оправомощен да посочи лицето(ата), упълномощено(и) да подпише(ат) Споразумението от името на Съюза.

Член 2

Настоящото решение влиза в сила в деня на приемането му.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател